

Kojoj vladi vjerovati?

Ott, Katarina

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2010, 3, 1 - 2**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2010.20>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:081660>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-08**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

Kojoj vladi vjerovati?

dr. sc. Katarina Ott

Vlada je u roku od par dana donijela dva posve suprotstavljena dokumenta. Prvo, prijedlog Smjernica za pomoć poduzećima u teškoćama koje predviđaju i pretvaranje potraživanja države u udjel u kapitalu, a zatim idejno savršen Program gospodarskog oporavka kojem je jedan od glavnih ciljeva smanjenje uplitanja države u gospodarske tokove. Imamo li jednu ili dvije vlade i kojoj od njih vjerovati – onoj od četvrtka ili onoj od ponedjeljka?

Vlada je u ponedjeljak 19. travnja objavila [Program gospodarskog oporavka](#) koji je idejno odličan i koji bi kao strateški dokument zaista trebalo pozdraviti. U Programu stoji gotovo sve ono za što se Institut za javne financije već godinama zalaže – povlačenje države iz gospodarstva, provođenje nužnih strukturnih reformi, racionalizaciju javne uprave, povećanje efikasnosti javne uprave, smanjivanje proračunskih rashoda, pojednostavljenje poreznog sustava, reformu sustava potpora... Sve što smo željeli nalazi se u Programu, no sličnih smo takvih dokumenata već imali, obično pod nazivom strategija. Kad smo već pri vojnoj terminologiji, valja napomenuti da se do sada nikad od strategije nije prešlo na taktiku. Uvijek je izostajala operacionalizacija za koju ni u ovom Programu nije jasno navedeno kada će uslijediti.

U ovom dokumentu nedostaje tko je konkretno odgovoran za provedbu pojedinih aktivnosti, u kojim rokovima, što će tko i kako raditi, koliko će to koštati i jesu li i od kuda predviđena sredstva za provedbu.

Program naime predviđa dosta aktivnosti koje će - ako se budu provodile - itekako koštati. Poticanje investicijskih projekata s naglaskom na energetiku (naglasak na obnovljive izvore), zaštitu okoliša (naglasak na „zelene“ tehnologije) ili infrastrukturu (željeznice, morske, riječne i zračne luke, vodoopskrba) samo su neki od primjera. Koja su ministarstva nadležna za provedbu kojih dijelova tih aktivnosti? Koji su rokovi konkretno po fazama za svaku od tih aktivnosti? Što će tko i kako raditi? Koliko će koja od tih aktivnosti po fazama koštati i jesu li ta sredstva predviđena i od kuda?

Kada se u Programu i nude rokovi oni su prilično neambiciozno postavljeni. Izrada registra zaposlenika javnog sektora predviđa se do 31. ožujka 2011. Većini zaposlenih u javnom sektoru plaće se doznaju preko državne riznice, pa se taj podatak zna već i sada. Ako Vlada zaista želi registar zaposlenih u javnom sektoru, to bi joj na zahtjev javna poduzeća i izvanproračunski fondovi mogli poslati u tjedan dana. Naravno da se tu pojavljuje dodatni problem definicije i obuhvata javnog sektora, a na to će se nadovezati drugi dio ovog teksta. Postupno smanjenje udjela i prihoda i rashoda opće države u BDP-u za 3 postotna boda predviđa se tek do 2020. Budući da proračun opće države u Hrvatskoj iznosi gotovo

polovicu, dok je prosjek zemalja u tranziciji tek oko jedne trećine BDP-a, proces njegovog smanjenja bi zaista trebao biti brži.

Čitatelju Programa na kraju se nameće pitanje kako će i na temelju čega Vlada jednom mjesečno analizirati efekte i status svih mjera i aktivnosti kao što stoji na kraju Programa.

Ista ta Vlada je samo četiri dana ranije, u četvrtak 15. travnja, objavila prijedlog [Smjernica za pomoć poduzećima u teškoćama](#). Poduzećima se namjerava pomoći s dvije vrste potpora: otpisom i djelomičnim otpisom duga prema državi, te pretvaranjem potraživanja države u udjele u kapitalu, odnosno dokapitalizacijom. Riječ je o zajmovima, porezima, doprinosima, carinama i sličnim dugovanjima poduzeća.

Zahtjeve za te potpore prvo će rješavati nadležna ministarstva, a zatim će se s njima morati suglasiti Ministarstvo financija. Nakon suglasnosti Ministarstva financija zahtjeve mora odobriti Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Nakon odobrenja Agencije, konačne odluke donosi Vlada. Kod poljoprivrede i ribarstva čitav se postupak odvija bez Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.

Nažalost, nameće se čitav niz problema:

- Tko će i na temelju čega odlučivati o tome hoće li se dug prema državi otpisati ili pretvoriti u udjel države u kapitalu?
- Definicija „poduzeća u teškoćama“ je vrlo diskutabilna, a predviđene su i iznimke.
- Upitna je sposobnost ministarstava da stručno i nepristrano obrađuju zahtjeve te provjere zadovoljava li tražitelj silne kriterije navedene u Smjernicama. Tko je to u nadležnim ministarstvima sposoban ocijeniti da određena potpora minimalno narušava tržišno natjecanje ili procijeniti učinke na državu i gospodarstvo? Tko će u Ministarstvu financija davati te suglasnosti? Opet se postavlja pitanje nepristranosti, sposobnosti i kompetentnosti javne uprave, pogotovo u uvjetima zabrane zapošljavanja i neadekvatnog nagrađivanja. Možda će Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja uspjeti onemogućiti bar neke neutemeljene zahtjeve, no poljoprivreda i ribarstvo koji nisu u njenoj nadležnosti mogli bi se oteti kontroli.
- Realna je bojazan da će Smjernice povećati udio države u gospodarstvu. Osim toga, radnici poduzeća u kojima država postane suvlasnik s pravom će povećati svoja očekivanja od države.
- Smjernice uza sve ostalo stvaraju i prostor za arbitražno odlučivanje i korupciju.

Ukratko, Smjernice i Program nude različite poglede Vlade na rješavanje gospodarskih problema.